

vraag of de stuitingshandeling aan de in art. 3:317 lid 1 BW gestelde eisen voldoet, niet alleen dient te worden gelet op de formulering daarvan, maar ook op de context waarin de mededeling wordt gedaan en de omstandigheden van het geval zoals verdere correspondentie.¹³

Interessant is dat ook omstandigheden die hebben plaatsgevonden nadat een rechtshandeling is verricht, mede bepalend kunnen zijn voor de stuiting. Dit kwamen we al eerder tegen bij de schijn van vertegenwoordiging waarin is gewezen op de koppeling met jurisprudentie over bijvoorbeeld de uitleg van overeenkomsten.

Noten

- 1 HR 3 april 2015, ECLI:NL:HR:2015:831, RvdW 2015/467, de Novitaris.
- 2 HR 29 mei 2015, ECLI:NL:HR:2015:1406, NJ 2015/267.
- 3 HR 18 september 2015, ECLI:NL:HR:2015:2745, RvdW 2015/941. Zie B.H.A. van Leeuwen, *JutD* 2015, nr. 21, 15-130
- 4 Zie onlangs HR 24 april 2015, ECLI:NL:HR:2015:1119, NJ 2015/221.
- 5 Zie HR 12 januari 2001, ECLI:NL:HR:2001:AA9429, NJ 2001/17.
- 6 HR 19 februari 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK7671, NJ 2010/115 (ING/Bera).
- 7 Zie onlangs HR 26 juni 2015, ECLI:NL:HR:2015:1737, RvdW 2015/802.
- 8 HvJ 4 juni 2015, C-497/13, RCR 2015/68 (Faber/Hazet).
- 9 Zie HvJ 3 oktober 2013, ECLI:EU:C:2013:637,
- 10 HR 14 augustus 2015, ECLI:NL:HR:2015:2191, RvdW 2015/938.
- 11 Zie HR 8 februari 2013, ECLI:NL:HR:2013:BX7846, ECLI:NL:HR:2013:BX7195, ECLI:NL:HR:2013:BY4600, NJ 014/495/496/497.
- 12 Zie HR 18 september 2015, ECLI:NL:HR:2015:2741, NJ 2015/382. Zie over dit arrest J.F.M. Heuvelmans, *JutD* 2015 nr. 19, 15-122.
- 13 Zie HR 28 oktober 2011, ECLI:NL:HR:2011:BQ7063, NJ 2011/503.

RUBRIEKEN

CONSUMENTENRECHT

Mw. mr. R. van Neck, Bird & Bird LLP,
Den Haag
Mr. A.A.H.M. van der Wijst, Bogaerts &
Groenen Advocaten, Boxtel

De vernietigings sanctie uit de Wet oneerlijke handelspraktijken toegepast in de praktijk 15-145

Vernietiging van overeenkomsten op grond van artikel 6:193j lid 3 BW

Geschreven door mw. mr. R. van Neck en
mw. mr. L.E. den Butter, Bird & Bird LLP,
Den Haag

Inleiding

Aan de Wet oneerlijke handelspraktijken is op 13 juni 2014 een vernietigings sanctie toegevoegd. Op grond van het nieuwe lid 3 van artikel 6:193j BW is een overeenkomst die tot stand is gekomen als gevolg van een oneerlijke handelspraktijk vernietigbaar. Dat deze bepaling inmiddels zijn weg naar de praktijk heeft gevonden, blijkt uit een drietal recentelijk gewezen uitspraken waar een beroep op artikel 6:193j lid 3 BW door de rechter is gehonoreerd. De in het geding zijnde overeenkomsten zijn door de rechter steeds (gedeeltelijk) vernietigd.

Het is voor de praktijk van belang om de impact van een dergelijke vernietigings sanctie nader onder de loep te nemen. Het kan immers flinke commerciële en financiële gevolgen hebben, zeker als het een groot aantal contracten betreft. In deze bijdrage zal de nieuwe wetgeving eerst kort worden toegelicht. Vervolgens zal worden ingegaan op de meest recente rechtspraak met betrekking tot artikel 6:193j lid 3 BW. Deze bijdrage wordt afgerond met een paragraaf over de gevolgen van de vernietigings sanctie voor de praktijk en een conclusie.

Wettelijke basis

Wetgeving

Artikel 6:193j lid 3 BW bepaalt dat een overeenkomst vernietigbaar is indien deze als gevolg van een oneerlijke handelspraktijk tot stand is gekomen. Deze bepaling is aan Boek 6 BW toegevoegd met de

Implementatiewet richtlijn consumentenrechten (Stb. 21014, 140, die de Richtlijn consumentenrechten (2011/83/EU) implementeert). Deze bepaling is overigens niet voorgeschreven door de Richtlijn consumentenrechten. Met de wijziging wordt uitvoering gegeven aan een motie van Kamerlid Recourt uit 2012, die zich op het standpunt stelde dat het toen geldende regime geen doeltreffende bescherming bood aan de consument in geval van oneerlijke handelspraktijken.¹

Een oneerlijke handelspraktijk wordt door artikel 6:193b BW aangemerkt als een onrechtmatige daad. Door de vernietigings-sanctie hoeft een consument thans geen beroep meer te doen op een onrechtmatige daad van de handelaar en de vereisten daarvan te bewijzen, maar kan de consument direct de vernietiging van de overeenkomst inroepen. Met betrekking tot de consistentie van het Burgerlijk Wetboek is het overigens opmerkelijk dat met artikel 6:193j lid 3 BW een vernietigingssanctie wordt gekoppeld aan een onrechtmatige daad.

Vereisten

De Wet oneerlijke handelspraktijken (Wet OHP) heeft een breed toepassingsgebied en is van toepassing op alle handelspraktijken die rechtstreeks verband houden met het beïnvloeden van beslissingen van de consument over een overeenkomst. Zowel handelspraktijken vóór het sluiten van een overeenkomst (bijvoorbeeld informatievervalsing), tijdens het sluiten van de overeenkomst als indien de overeenkomst reeds tot stand is gekomen vallen onder de Wet OHP.

Uit de toelichting blijkt dat artikel 6:193j lid 3 BW alleen geldt voor oneerlijke handelspraktijken die jegens de consument zijn verricht waardoor een overeenkomst is gesloten. Voor een geslaagd beroep op vernietiging moet de overeenkomst derhalve als gevolg van een oneerlijke handelspraktijk tot stand zijn gekomen. De bewijslast van dit causaal verband ligt in beginsel bij de consument.

Artikel 6:193j lid 3 BW is daarnaast niet van toepassing op overeenkomsten gesloten vóór 13 juni 2014, de implementatiedatum van dit artikel. Dit is van belang voor de

rechtszekerheid. Overeenkomsten gesloten vóór deze datum kunnen door de consument niet met een beroep op artikel 6:193j lid 3 BW worden vernietigd.

Rechtspraak

Ten onrechte voeren van kwaliteitskeurmerk
Recentelijk is er door de Rechtbank Midden-Nederland een vonnis gewezen waar een beroep op artikel 6:193j lid 3 BW is gehonoreerd. Dit vonnis betrof het door de handelaar ten onrechte voeren van een kwaliteitskeurmerk.²

Een consument vorderde in casu een verklaring voor recht dat de overeenkomst, gesloten met betrekking tot het volgen van een cursus, rechtsgeldig is vernietigd. Zij legde aan deze vordering ten grondslag dat de opleider haar had bewogen tot het sluiten van de overeenkomst door op misleidende wijze en ten onrechte kwaliteitskeurmerken te voeren, zonder dat de opleider hiertoe gerechtigd was.

De rechtbank oordeelde dat het ten onrechte (dat wil zeggen: zonder de vereiste toestemming) voeren van een of meerdere kwaliteitskeurmerken moet worden aangemerkt als een oneerlijke handelspraktijk op grond van artikel 6:193g aanhef en onder b BW. Hierbij maakte de rechtbank duidelijk dat het peilmoment voor het bestaan van een oneerlijke handelspraktijk het moment van het sluiten van de overeenkomst is. Zijn de keurmerken later alsnog ontvangen, dan doet dit niet af aan de omstandigheid dat er ten tijde van het sluiten van de overeenkomst sprake was van een oneerlijke handelspraktijk.

De consument stelde dat de gevoerde keurmerken voor haar van doorslaggevend belang waren om de overeenkomst met de opleider te sluiten en dat zij de cursus zonder de keurmerken niet zou hebben gevolgd. Zij stelt hiermee dat er sprake is van causaal verband tussen de oneerlijke handelspraktijk en het sluiten van de overeenkomst.

Nu de overeenkomst na 13 juni 2014 was gesloten, oordeelde de rechter dat er een rechtsgeldig beroep is gedaan op artikel 6:193j lid 3 BW. De overeenkomst kon door de consument worden vernietigd nu deze

als gevolg van een oneerlijke handelspraktijk tot stand is gekomen. De gevorderde verklaring voor recht wordt toegekend. De gedane betalingen moeten door de opleider worden terugbetaald op grond van onverschuldigde betaling, artikel 6:203 BW.

Twee andere voorbeelden

Er zijn eerder twee andere zaken geweest waar een beroep op de vernietiging van de overeenkomst op grond van 6:193j lid 3 BW door de rechter is gehonoreerd. De eerste zaak betrof gebrekkige en onjuiste informatieverstrekking.³ Een consument had bij een reisorganisatie een pakketreis met motor geboekt. De reisorganisatie gaf op haar website aan dat er geen sprake zou zijn van eigen risico met betrekking tot het gebruik van een motor, maar vordert vervolgens betaling van de schade ontstaan aan de motor.

In deze zaak oordeelde de rechter dat het verstrekken van misleidende informatie of het weglaten van essentiële informatie heeft te gelden als een oneerlijke handelspraktijk (artikel 6:193c en 6:193d BW). Het beroep op artikel 6:193j lid 3 BW werd gehonoreerd en leidde in deze zaak tot een gedeeltelijke vernietiging van de overeenkomst.⁴

In het in de tweede zaak gewezen vonnis oordeelde de rechter dat een overeenkomst vernietigbaar is op grond van artikel 6:193j lid 3 BW wanneer een handelaar zich ten tijde van het aangaan van een overeenkomst voordoet als geregistreerd lid van een branchevereniging (in casu FOCWA-lid).⁵ Dit levert een misleidende handelspraktijk op als bedoeld in artikel 6:193c BW omdat dit verwachtingen kan scheppen bij de consument over de betrouwbaarheid en deskundigheid van de handelaar.

Gevolgen

Uit de zojuist besproken rechtspraak blijkt dat een consument met een beroep op artikel 6:193j lid 3 BW een overeenkomst relatief eenvoudig kan vernietigen wanneer het causaal verband tussen de oneerlijke handelspraktijk en het sluiten van de overeenkomst wordt aangetoond. De gevolgen van de vernietigingssanctie voor de praktijk kunnen daardoor omvangrijk zijn, in het bijzonder wanneer er sprake is van een grote hoeveelheid identieke contracten. Indien blijkt dat deze overeenkomsten zijn geslo-

ten als gevolg van een oneerlijke handelspraktijk, bijvoorbeeld op grond van de schending van precontractuele waarschuwings- en informatieplichten, dan kunnen individuele consumenten of organisaties vernietiging van (al)deze overeenkomst(en) vorderen. De individuele consument kan ook een eenvoudige buitengerechtelijke vernietigingsverklaring uitbrengen.

Zeker indien sprake is van een groot aantal overeenkomsten kan dit de nodige impact hebben. Niet alleen loopt de handelaar het risico betaalde bedragen terug te moeten betalen (vernietiging heeft immers terugwerkende kracht). Omdat hij zich geconfronteerd ziet met latent ongeldige overeenkomsten, zal ook zijn revenue recognition kunnen worden geraakt. Over de gevolgen van de vernietigingssanctie in de financiële sector is eerder een artikel geschreven door Arons.⁶

De oplossing die Arons in zijn artikel biedt voor de mogelijke vernietiging van (een groot aantal) overeenkomsten, ligt in de toepassing van artikel 3:54 en 6:230 BW.⁷ Beide wetsartikelen bepalen dat de bevoegdheid tot vernietiging vervalt wanneer tijdig een wijziging van de gevolgen van de rechtshandeling respectievelijk overeenkomst aan de consument zal worden voorgesteld, die het nadeel dat de consument bij instandhouding van de overeenkomst lijdt op afdoende wijze opheft.

Conclusie

Naast de mogelijkheid van een beroep op een onrechtmatige daad ex artikel 6:162 BW, heeft de handelaar met betrekking tot vermeend oneerlijke handelspraktijken nu ook rekening te houden met een beroep op de vernietiging van de overeenkomst op grond van artikel 6:193j lid 3 BW. Dat de gevolgen hiervan groot kunnen zijn, is reeds aan de orde geweest. De toepassing van de vernietigingssanctie op grote schaal is voor handelaren iets om in de gaten te houden. Het is aan te raden om de handelspraktijken rondom de contractsluiting met consumenten scherp in de gaten te houden om overtreding van de Wet OHP te voorkomen.

Noten

- 1 Kamerstukken II 2011/12, 32320, 3.
- 2 Rechtbank Midden-Nederland 30 september 2015, ECLI:NL:RBME:2015:6985.
- 3 Rechtbank Noord-Holland 17 september 2014, ECLI:NL:RBNHO:2014:9422.

- 4 Overigens lijkt een toepassing van 6:193j lid 3 BW hier niet mogelijk, omdat de overeenkomst in kwestie is gesloten voor de implementatiedatum (17 september 2013).
- 5 Rechtbank Noord-Holland 13 november 2014, ECLI:NL:RBNHO:2014:12536, m. nt. Prof. Dr. M.B.M. Loos.
- 6 T.M.C. Arons, 'Van financiële massaproducten en (massa) vernietigingssancties. Vernietiging van overeenkomsten wegens oneerlijke handelspraktijk. Nederlandse toevoeging aan de consumentenrichtlijn', Ondernemingsrecht 2015/104, afl. 15, p. 526-534.
- 7 Arons 2015, p. 531-533.

FISCAAL RECHT

Mw. mr. T.G. Perié, Loyens & Loeff N.V., Amsterdam

Btw-actualiteiten financiële diensten: bitcoins en beleggingsfondsen 15-146

Geschreven door: mw. mr. T.G. Perié, Loyens & Loeff N.V., Amsterdam

Recentelijk zijn er twee interessante uitspraken geweest door het Hof van EG op het gebied van btw en financiële dienstverlening. De eerste is een arrest over bitcoins, de tweede gaat over het beheer van beleggingsfondsen.

Bitcoins

Op 22 oktober 2015 (C-264/14) heeft het Hof van Justitie EG ("het Hof") geoordeeld dat de aan- en verkoop van bitcoins vrijgesteld is van btw. Voor de btw geldt een vrijstelling voor handelingen inzake wettige betaalmiddelen. De vraag in deze procedure was of er ook een vrijstelling geldt voor bitcoins, die in de Europese Unie geen wettig betaalmiddel zijn.

Bitcoins zijn virtuele betaalmiddelen, die hoofdzakelijk gebruikt worden voor betalingen in webwinkels en tussen particulieren. Het gaat bij virtuele valuta – kort gezegd – om ongereguleerd digitaal geld dat wordt uitgegeven en gecontroleerd door de ontwikkelaars en wordt geaccepteerd door specifieke partijen. Aankoop en verkoop geschiedt tegen een wisselkoers.

Het Hof heeft nu beslist dat een vrijstelling ook kan gelden voor niet-wettige betaalmiddelen, zoals bitcoins. Handelingen met betrekking tot niet-traditionele valuta zijn namelijk vrijgestelde financiële handelingen voor zover deze valuta door partijen bij een transactie zijn aanvaard als alternatief betaalmiddel op de wettelijke betaalmiddelen en geen ander doel hebben dan te worden gebruikt als betaalmiddel.

Vrijstelling beheer beleggingsfondsen

Op 9 december 2015 (C-595/13) heeft het Hof arrest gewezen over de vraag of het beheer van een vastgoedfonds onder een vrijstelling kan vallen. Het Hof heeft beslist dat het antwoord ja is, mits het fonds onder